

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

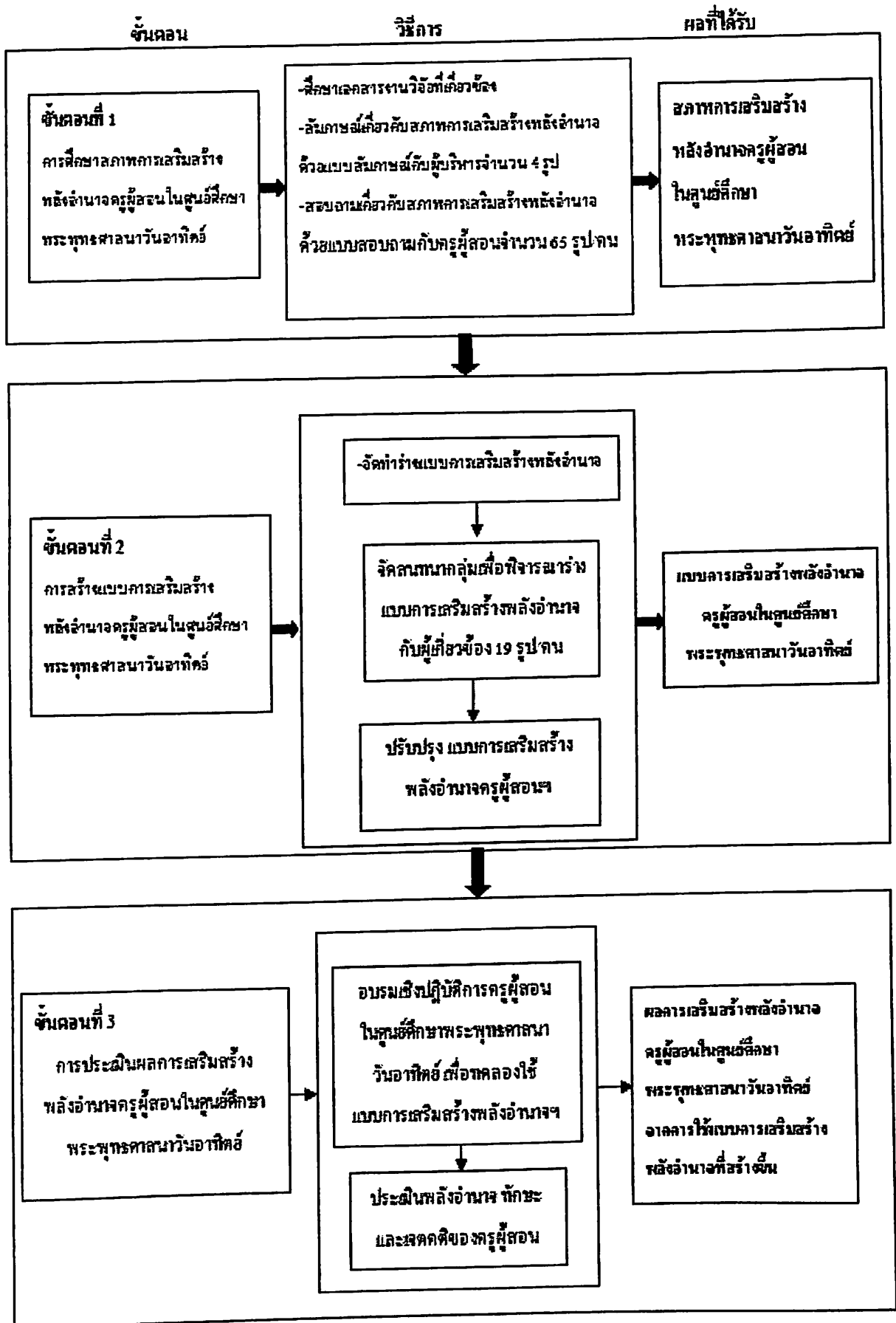
การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 2. เพื่อสร้างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนมารยาทไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และ 3. เพื่อประเมินผลการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอน จากการใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนที่สร้างขึ้น ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนมารยาทไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแบบเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนมารยาทไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนเรื่องมารยาทไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จากการใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนที่สร้างขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอน ผู้วิจัยสามารถสรุปเขียนเป็นแผนภาพได้ดังภาพที่ 3.1

ภาพประกอบที่ 3.1 ขั้นตอนการพัฒนาแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษา
 พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

จากภาพประกอบที่ 3.1 ผู้วิจัยสามารถอธิบายรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนมารยาทไทยในศูนย์ศึกษา

พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร และครูผู้สอนวิชาศาสนพิธีและมารยาทไทย ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ตามการรายงานของกรมการศาสนา ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 65 แห่ง รวมผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งสิ้นจำนวน 907 รูป/คนจำแนกเป็น

1.1.1 ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 65 รูป/คน

1.1.2 ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 842รูป/คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจคือผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 4 รูป โดยเลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต้นแบบใน ส่วนกลาง ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินจากกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม โดยเป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ดำเนินการตามระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และประกาศกรมการศาสนา เรื่อง การจัดชั้นเรียนและหลักสูตรการเรียนการสอน มีการจดทะเบียนเป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาในความอุปถัมภ์ของกรมการศาสนา เกิน 3 ปี ตั้งขึ้นในวัด และสามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่อาศัยงบประมาณจากกรมการศาสนาแต่เพียงอย่างเดียว ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหาร โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 1 รูป
- 2) ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดประยูรวงศาวาส 1 รูป
- 3) ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดอนงคาราม 1 รูป
- 4) ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดยานนาวา 1 รูป

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจ คือครูผู้สอนวิชาศาสนพิธีและมารยาทไทย เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 65 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) และเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (dependent Interview) เกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามตัวแปรที่กำหนดไว้

การสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบของแบบสัมภาษณ์ และสร้างแบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ขึ้น เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับตัวแปรที่กำหนดขึ้น ในเรื่องกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจ ความสัมพันธ์ของกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ และพลังอำนาจครูผู้สอน โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความเห็นชอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำแบบสัมภาษณ์ไปขออนุมัติการขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต้นแบบ ทั้ง 4 แห่ง

2.2 แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

แบบสอบถามฉบับนี้ ใช้สอบถามครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ซึ่งถามรายละเอียดเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา การดำรงตำแหน่งในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดให้ไว้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูผู้สอนในศูนย์

ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 34 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert-type scale) โดยกำหนดค่าเป็นตัวเลข ซึ่งในงานวิจัยนี้ กำหนดค่าคะแนนดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ตลอดจนผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจ และนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามจำนวน 34 ข้อ แล้วนำมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้พิจารณาความเที่ยงตรง (Validity) แล้วหลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำไปทดลองเก็บข้อมูลกับครูผู้สอน จำนวน 30 รูป/คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ผลปรากฏว่า ได้ค่าเท่ากับ .901 ก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์และรายละเอียด พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ และการตอบแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 65 ศูนย์ ที่จะจัดเก็บข้อมูล

3.2 นัดหมายกับผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นผู้ให้การสัมภาษณ์ เพื่อนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามเวลาที่ นัดหมาย โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง ประมาณรูปละ 30 นาที

3.3 นำแบบสอบถามส่งให้ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 65 ศูนย์ ทั้งนำไปส่งด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งนัดวันเวลาที่ จะขอแบบสอบถามคืน

3.4 ขอรับแบบสอบถามคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยการเสริมสร้างพลังอำนาจของครู ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนมารยาทไทยในศูนย์ศึกษา

พระพุทธศาสนา วันอาทิตย์

การสร้างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนมารยาทไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาดำเนินการตามขั้นตอน ต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ร่างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนมารยาทไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ผู้วิจัย ได้ประสานกับนางสาวพรประพิมพ์ บัวพิมพ์ ซึ่งเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีปทุม ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ด้านมารยาทไทย โดยเป็นวิทยากรสาธิตประกอบการบรรยาย เรื่อง มารยาทไทย ตามรูปแบบของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมให้กับหน่วยงาน สถานศึกษา หลายแห่ง เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดที่จัดการอบรมครูต้นแบบด้านมารยาทไทย ประจำปี 2557 โครงการวัฒนธรรมสัญจร จัดโดยมูลนิธิเผยแผ่พระพุทธศาสนา โครงการค่ายธรรมธิดาของโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย เป็นต้น และเชิญเป็นผู้แสดงท่าประกอบ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เชิญผู้ที่ปฏิบัติด้านมารยาทไทยที่ถูกต้อง มาเป็นตัวอย่างการปฏิบัติ เช่น วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี (นางศรีสมร เทพสุวรรณ) นายเจต จันทสาร นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตราด ว่าที่ร้อยตรีณัฐชัย กันธิยะ เป็นต้น ผู้วิจัย ได้

บันทึกภาพการปฏิบัติท่ามารยาทไทยโดยยึดเนื้อหาตามแนวทางของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม โดยมีองค์ประกอบแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

การสร้างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนมารยาทไทย ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในครั้งนี้ เพื่อเป็นคู่มือสำหรับครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในการถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทย เนื่องจากการอบรมให้ความรู้เรื่องมารยาทไทยที่จัดโดยหน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ เช่น กรมส่งเสริมวัฒนธรรม สถาบันการศึกษา เป็นต้น ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ไม่ได้รับการนิมนต์เพื่อถวายความรู้ หรือเชิญเข้าร่วมการอบรม จึงทำให้ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทยที่หลากหลายรูปแบบตามความรู้ของตนเองหรือประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งส่งผลให้เด็ก เยาวชน และผู้ที่เข้าไปรับความรู้ได้รับการถ่ายทอดแนวปฏิบัติด้านมารยาทไทยที่หลากหลายแตกต่างกัน ตามความรู้และประสบการณ์ของครูผู้สอน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาศาสนพิธีและมารยาทไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีคู่มือในการถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทย แก่เด็ก เยาวชน และผู้ที่เข้ามาศึกษาหาความรู้ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

2.2 เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง งดงาม นุ่มนวล และเหมาะสมตามกาลเทศะ แลเป็นแนวทางเดียวกัน

3. การเสริมสร้างพลังอำนาจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ และสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบของการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอน ซึ่งประกอบด้วย การให้การสนับสนุน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การพัฒนาศักยภาพ การปรับปรุงโครงสร้างองค์การ ภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม

4. มารยาทไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมจากหนังสือ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งในปี พ.ศ. 2549 กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในขณะนั้น) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านมารยาทไทย ขึ้น เพื่อทำหน้าที่กำหนด คำนิยาม ท่าปฏิบัติมารยาทไทย โดยมีนายพะยอม แก้วกำเนิด อดีต

เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นประธานคณะกรรมการ มีการจัดพิมพ์หนังสือ
มารยาทไทย ขึ้น และใช้มาถึงปัจจุบัน

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดมารยาทไทยเป็น 2 ประเภทคือ

4.1 มารยาททางกาย

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการปฏิบัติด้านมารยาทไทยของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
กระทรวงวัฒนธรรม ที่มีผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมกันยกร่าง และมีการ
จัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรทางวัฒนธรรมที่สังกัดกระทรวงวัฒนธรรมทั่วประเทศ และบุคลากร
ทางการศึกษา ตลอดจนผู้ดำเนินรายการทางสถานีโทรทัศน์และสถานีวิทยุต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบัน
องค์การ หน่วยงาน สถาบันการศึกษา ได้นำแนวปฏิบัติด้านมารยาทไทยของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
กระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้นแบบ ซึ่งประกอบด้วย

4.1.1 การแสดงความเคารพ

4.1.2 การส่งและการรับสิ่งของ

4.1.3 การยืน

4.1.4 การเดิน

4.1.5 การนั่ง

4.1.6 การนอน

4.2 มารยาททางวาจา

ขั้นที่ 2 จัดสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบร่างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์

ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

หลังจากที่ผู้วิจัยจัดทำร่างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม
2558 ณ ห้องประชุมกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ถนนเทียบร่วมมิตร เขตห้วยขวาง
กรุงเทพมหานคร โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสอดคล้อง
และความเป็นประโยชน์ ก่อนนำแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ไปทดลองใช้ในการอบรมฯ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ร่วมการสนทนา จำนวน 19 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ	จำนวน 6 คน
1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านมารยาทไทย	จำนวน 4 คน
1.3 ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	จำนวน 3 คน
1.4 นักวิชาการศาสนา	จำนวน 2 คน
1.5 นักวิชาการและจิตอาสา	จำนวน 4 คน

2 .เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่มนี้ ประกอบด้วยแบบจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และร่างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หรือคู่มือการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอน โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการตรวจสอบแบบประเมินของ Gurkey ในการประเมิน 4 ด้าน ประกอบด้วย ความความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ ที่จะเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์

จำนวน 19 รูป/คน นัดหมายและแจ้งกำหนดการ การสนทนากลุ่ม

2. จัดเตรียมแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจฉบับร่างและเตรียมเอกสารเพื่อดำเนินการ

สนทนากลุ่ม

3. กำหนดวันเวลาและสถานที่ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม

4. ติดต่อขอหนังสือจากวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ เพื่อออกหนังสือเชิญ

ผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมประชุมและสนทนากลุ่ม และหนังสือขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่สำหรับการ สนทนากลุ่ม

5. ดำเนินการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้เรียนเชิญ ดร.อำนาจ เถาตระกูล เลขานุการสมาคมนักวิจัยในพระบรมราชูปถัมภ์ อดีตผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษา และวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นประธานในการสนทนากลุ่ม วันที่ 13 สิงหาคม 2558 ณ ห้องประชุมชั้น 4 สำนักพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ถนนเทียมร่วมมิตร เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ตามประเด็นร่างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเรื่ององค์ประกอบของแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จนได้ข้อมูลครบถ้วนตรงประเด็นระหว่างการสนทนา มีการบันทึกการสนทนาด้วยเทปบันทึกการสนทนาควบคู่กัน พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบการสนทนากลุ่ม

6. วิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปประเด็นการสนทนา

7. ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมคู่มือการเสริมสร้างพลังอำนาจ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่

ผู้วิจัยสรุปไว้ในข้อ 6

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลผลการอภิปรายของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละรูป/คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปประเด็นการสนทนาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แต่ละรูป/คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า องค์ประกอบของร่างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความเหมาะสม ถูกต้อง มีความสอดคล้องและเป็นประโยชน์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงคู่มือการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอน โดยผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้มีการเพิ่มเรื่องมารยาททางวาจา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

จากการใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนที่สร้างขึ้น

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 65 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาศาสนพิธีและมารยาทไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 รูป/คน เลือกโดยการสุ่มใจของครูผู้สอนที่มีคุณสมบัติดังนี้

- 3.1.1 มีความพร้อมทางร่างกาย ในการฝึกอบรม
- 3.1.2 สามารถเข้ารับการอบรมตลอดการฝึกอบรม
- 3.1.3 สามารถฝึกปฏิบัติทำมารยาทไทยได้อย่างครบถ้วน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเสริมสร้างพลังอำนาจ

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้คือแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษา

พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประกอบด้วย

1. แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่ได้จากการดำเนินการในขั้นตอนที่ 2
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับพลังอำนาจครู
3. แบบประเมินทักษะของครู
4. แบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติที่มีต่อการสอนวิชามารยาทไทย

ผู้วิจัย ได้วางแผนและเตรียมดำเนินการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอน โดยการจัดการ

ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ : การเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เรื่องมารยาทไทย ตามคู่มือการเสริมสร้างพลังอำนาจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และดำเนินการระหว่างวันที่ 15-16 กันยายน 2558 ณ ห้องประชุมชั้น 4 สำนักพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ถนนเทียมร่วมมิตร เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่นการบรรยาย การบรรยายประกอบการสาธิต การฝึกปฏิบัติตามบทบาทสมมุติ โดยมีองค์ประกอบการฝึกอบรมดังนี้

1.ที่มา

เนื่องจากการอบรมให้ความรู้เรื่องมารยาทไทยที่จัดโดยหน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กรมส่งเสริมวัฒนธรรม สถาบันการศึกษา ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ไม่ได้รับการนิมนต์เพื่อถวายความรู้ หรือเชิญเข้าร่วมการอบรม

ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จึงถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทย หลากหลายรูปแบบ ตามความรู้และประสบการณ์ของครูผู้สอน

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีคู่มือประกอบการอบรม และเพื่อเป็นคู่มือสำหรับครูผู้สอนศาสนพิธีและมารยาทไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ให้มีความรู้และทักษะ สามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทยได้อย่างถูกต้องตามรูปแบบของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ที่มีการเผยแพร่แนวทางการปฏิบัติด้านมารยาทไทยไปทั่วประเทศ เนื่องจากมีเครือข่ายของกระทรวงวัฒนธรรม ทุกจังหวัด และได้รับการถ่ายทอดด้านมารยาทไทย

3. ระยะเวลาการอบรม จำนวน 15 ชั่วโมง โดยมีตารางการฝึกอบรม ดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนหัวข้อ ชื่อหัวข้อ และเวลาอบรม

หัวข้อที่	ชื่อหัวข้อ	เวลา
	ประเมินก่อนการอบรม (Pre-test)	20 นาที
1	การเสริมสร้างพลังอำนาจสำหรับครูผู้สอน	2 ชั่วโมง
2	เทคนิคการนำเสนอเพื่อการเสริมสร้างพลังอำนาจ	2 ชั่วโมง
3	แบบอย่างการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านมารยาทไทย	2 ชั่วโมง
4	แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติการเสริมสร้างพลังอำนาจสำหรับครูด้านมารยาทไทย	2 ชั่วโมง
5	สรุปผลการอบรม	30 นาที
6	แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติการเสริมสร้างพลังอำนาจสำหรับครูด้านมารยาทไทย	2 ชั่วโมง 30 นาที
7	ตอบข้อซักถาม	1 ชั่วโมง 30 นาที
8	ประเมินทักษะด้านมารยาทไทย โดยผู้เชี่ยวชาญด้านมารยาทไทย	2 ชั่วโมง
	ประเมินหลังการอบรม (Post-test)	10 นาที
	รวม	15 ชั่วโมง

4. กำหนดการอบรม

ผู้วิจัยขอรับหนังสือจากวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ เพื่อนักวิชาการผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีผู้อำนวยการเป็นเจ้าอาวาส และเรียนผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ที่มีผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพิจารณาอบหมายให้ครูที่สอนวิชาศาสนพิธี และมารยาทไทย เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน ระหว่างวันที่ 15-16 กันยายน 2558 ตามกำหนดการดังนี้

วันที่ 15 กันยายน 2558 ลงทะเบียน สวดมนต์โดยพร้อมเพรียงกัน โดยนิมนต์ พระคุณเจ้าจากศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดศิริพงษ์ เขตบางเขน เป็นผู้นำสวดมนต์ กล่าวต้อนรับผู้เข้ารับ การอบรม โดยผู้วิจัย และมีนายสุจริต บัวพิมพ์ ทำหน้าที่พิธีกร ประเมินพลังอำนาจผู้เข้ารับการอบรม ก่อนการอบรม และการบรรยายตามกำหนดการ ช่วงบ่ายเป็นการบรรยายประกอบการสาธิตมารยาทไทย และแบ่งกลุ่มเพื่อฝึกภาคปฏิบัติ

วันที่ 16 กันยายน 2558 ช่วงเช้าเป็นการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติต่อจากวันที่ 15 กันยายน 2558ตอบข้อซักถาม ช่วงบ่ายเป็นการประเมินทักษะด้านมารยาทไทย โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประเมินตามเกณฑ์ ที่กำหนดโดยผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญด้านมารยาทไทย ทั้งนี้ มีการพักฉันน้ำปานะ และรับประทานอาหารว่างเวลา 10.00น. และเวลา 14.00 น. พักฉันภัตตาหารเพล และรับประทานอาหารกลางวันเวลา 11.30 – 12.30 น.

5. กิจกรรมการฝึกอบรม

เพื่อให้ครูที่เข้ารับการอบรมการเสริมสร้างพลังอำนาจ มีความตระหนักรู้ในคุณค่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยจึงเตรียมการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ประกอบด้วย การบรรยาย การฝึกปฏิบัติ การประเมินพลังอำนาจของครู การประเมินทักษะ ตอบข้อซักถาม โดยเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ การร่วมฝึกปฏิบัติมารยาทไทย การจัดทำสื่อประกอบการบรรยายโดยผู้วิจัย การบรรยายโดยใช้สื่อนำเสนอ (Power Point) การบรรยายประกอบการร้องเพลงโดย ดร.ชิน ฝ่ายเทศ หรือ ชินกร ไกรลาศ ศิลปินแห่งชาติ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา การใช้สื่อ การสอนที่มีความหลากหลาย เช่น วัสดุทัศนังการแสดงมารยาทไทย นิทรรศการเคลื่อนที่ (Roll Up) เพื่อให้เห็นวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง บางกิจกรรม ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นวิธีการปฏิบัติ โดยการแสดงบทบาทสมมุติ

6. วิธีดำเนินการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้กำหนดและออกแบบกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรม รู้สึกไม่เบื่อหน่าย โดยการสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง ระหว่างวิทยากรกับผู้เข้ารับการอบรม มีการให้แสดงความคิดเห็น ชักถาม การสร้างความเข้าใจ ความคุ้นเคยและน่าเชื่อถือ โดยผู้วิจัยแนะนำตัวเองในฐานะผู้วิจัย และในฐานะวิทยากร ด้านมารยาทไทยของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ที่มีประสบการณ์การบรรยายประกอบการสาธิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ระดมความคิดเห็นเรื่องขั้นตอนการปฏิบัติด้านมารยาทไทย

3.3 การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัย ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวที่มีการประเมินก่อนและหลังการฝึกอบรม (One Group Pretest-Posttest Design) ดังแสดงในภาพ

Pretest	Treatment	Posttest
O_1	X	O_2

O_1 หมายถึงคะแนนการประเมินพลังอำนาจของครูก่อนการทดลองใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจ

X หมายถึง การทดลองใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจ

O_2 หมายถึงคะแนนการประเมินพลังอำนาจของครูหลังการทดลองใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจ

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

ในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินครูผู้สอนวิชาศาสนพิธีและมารยาทไทย ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 30 รูป/คน ที่เข้ารับการอบรม โดยกำหนดเครื่องมือในการประเมินดังนี้

1) แบบสอบถามพลังอำนาจของครู จำนวน 35 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนและหลังการอบรม โดยเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกันเพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับเพิ่มขึ้น การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ตลอดจน ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจ และนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม

จำนวน 35 ข้อ แล้วนำมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้พิจารณาความเที่ยงตรง (Validity) แล้วหลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำไปทดลองเก็บข้อมูลกับครูผู้สอนจำนวน 30 รูป/คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ผลปรากฏว่า ได้ค่าเท่ากับ .921 ก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

2) แบบประเมินทักษะด้านมารยาทไทย โดยผู้วิจัยกำหนดโจทย์และเกณฑ์ที่ใช้ใน

การประเมิน เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านมารยาทไทย ให้ความเห็นชอบ และเป็นผู้ประเมินผู้เข้ารับการอบรม โดยการให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงบทบาทสมมติ ตามโจทย์ที่ได้รับ

การสร้างแบบประเมินทักษะด้านมารยาทไทย ผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย และนำมาสร้างเป็นแบบประเมินทักษะด้านมารยาทไทย จำนวน 9 ท่า จากนั้นนำมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้พิจารณาความเที่ยงตรง (Validity)

3) แบบสอบถามวัดเจตคติครูผู้สอนที่มีต่อการสอนมารยาทไทย

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย และนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามจำนวน 10 ข้อ แล้วนำมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้พิจารณาความเที่ยงตรง (Validity) แล้วหลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำไปทดลองเก็บข้อมูลกับครูผู้สอน จำนวน 30 รูป/คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ผลปรากฏว่า ได้ค่าเท่ากับ .903 ก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการฝึกอบรมและประเมินผล

ในขั้นตอนนี้ มีผู้เชี่ยวชาญด้านมารยาทไทยเป็นผู้ประเมินผลภาคปฏิบัติ ตามเกณฑ์ การประเมินผลด้านทักษะที่ได้กำหนดไว้ ด้านความถูกต้องของการปฏิบัติมารยาทไทย ผู้วิจัยได้แบ่งผู้เข้ารับการอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน รวม 21 คน ยกเว้นพระภิกษุจำนวน 9 รูป แต่นิมนต์ให้พระคุณเจ้าแสดงบทบาทเป็นพระตามสถานภาพจริง ทั้งนี้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลด้านทักษะ ความถูกต้อง ตรงตามเนื้อหาและขั้นตอนการปฏิบัติมารยาทไทย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 การเปรียบเทียบผลการประเมินพลังอำนาจก่อนและหลังการอบรม ใช้สถิติค่า

t-test แบบ dependent sample

3.4.2 การเปรียบเทียบผลการประเมินทักษะด้านมารยาทไทยหลังการอบรมกับเกณฑ์

ที่กำหนด ใช้ t-test แบบ one sample โดยเกณฑ์คือ ถ้าคะแนนเต็ม 3 คะแนน เกณฑ์ที่ใช้คือคะแนน

2 แต่ถ้าคะแนนเต็ม 5 คะแนน เกณฑ์ที่ใช้คือคะแนน 3

3.4.3 การศึกษาเจตคติของครูผู้สอนต่อการสอนวิชามารยาทไทย หลังการอบรม ผู้วิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีเจตคติที่ดีต่อการสอนในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีเจตคติที่ดีต่อการสอนในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีเจตคติที่ดีต่อการสอนในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีเจตคติที่ดีต่อการสอนในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีเจตคติที่ดีต่อการสอนในระดับน้อยที่สุด